

Novinky zahraniční knihovnické literatury

1. BARKER, Anne L. - TEDD, Lucy A.
The Ariadne project : an evaluation of a print and Web magazine for library and information science professionals [Projekt Ariadne : Zhodnocení tištěného a webovského časopisu pro specialisty v knihovnictví a informační vědě] / Anne L. Barker, Lucy A. Tedd
In: J. Inform. Sci. - [London]. - 0165-5515. - 25, č. 6 (1999), s. 427-444. Lit. 17.
Ariadne je jedním z projektů rozvíjených a financovaných v rámci britského programu Elektronická knihovna (e-Lib). V říjnu 1994 byl předložen návrh na hypertextový systém pro informování knihovníků a informačních pracovníků o vývoji tohoto projektu. Hypertextový systém měl být doplněn o tištěný časopis maximálně o 12 stranách, z nichž dvě by byly věnovány informacím o e-Lib. K hlavním cílům projektu patří poskytnutí publikační platformy pro knihovníky a informační pracovníky, prezentování novinek a zpráv o informačních službách včetně programu e-Lib, poskytování tipů na použití internetových zdrojů a služeb, výměna zkušeností o elektronickém publikování mezi odbornou veřejností a také podpora používání webovských stránek. Uvádí se zpráva o hodnocení projektu za léta 1995-1998, které proběhlo jednak formou analýzy obsahu Ariadne a formou rozhovoru s jeho čtenáři, jednak formou rozhovoru s redaktory a pracovníky Ariadne. Oproti jiným elektronickým časopisům je Ariadne specifický tím, že jsou zde webové principy aplikovány na webovskou verzi jako pokus o duplikování a rozšíření obsahu tištěné verze. Přitom jsou ovšem webové verze tištěných článků rozsáhlejší. Čtenáři jsou většinou s touto úpravou spokojeni a obě verze považují za navzájem se doplňující.
2. BERKEMEYER, Jörg - WEIß, Berthold
Sammlung von Online-Dissertationen an Der Deutschen Bibliothek : Neue Metadatenchnittstelle und neues Metadatenformat [Fond online disertací v Die Deutsche Bibliothek : Nové rozhraní metadat a nový formát metadat] / Jörg Berkemeyer, Berthold Weiß
In: Bibliotheksdienst. - [Berlin]. - 0006-1972. - 33, č. 7 (1999), s. 1092-1097.
Popsán projekt Německé knihovny ve Frankfurtu (Die Deutsche Bibliothek Frankfurt am Main), který se zabývá shromažďováním, zpřístupňováním, ochranou a dlouhodobou archivací disertací a habilitací ve formě online přístupných elektronických publikací. Autoři upozorňují na právní aspekty zpřístupňování digitalizovaných dokumentů a uvádějí, jak německé univerzitní knihovny na základě dobrovolnosti spolupracují s Die Deutsche Bibliothek při vytváření této sbírky online disertací. Velká pozornost je věnována technické a informačně technologické stránce projektu, otázkám metadat (formát METADISS). Na URL <http://www.ddb.de> a <http://deposit.ddb.de> je možné se podrobněji seznámit s podstatou, historií, cíli, informačně technologickými aspekty, problematikou dat a metadat tohoto nového projektu. V poslední části článku jsou v souvislosti s projektem online disertací nastíněny tendence a perspektivy v oblasti vytváření německé národní digitální knihovny.
3. BUČÍKOVÁ, Anna
Analýza stavu doplňovania knižničných fondov odbornou literatúrou [Analýza stavu doplňování knihovních fondů odbornou literaturou] / Anna Bučíková
In: Kniž. Inform. - [Martin]. - 1210-096X. - 31, č. 10 (1999), s. 361-364.
Zpráva o výsledcích dotazníkového šetření provedeného v krajských, státních regionálních a městských knihovnách Slovenska (zúčastnilo se 58 knihoven) a zaměřeného na akvizici odborné literatury, její zastoupení ve fondech veřejných knihoven, dostupnost informací o jejím vydávání, hodnocení domácích nakladatelů a také na dostupnost zahraniční produkce na knižním trhu. Zastoupení odborné literatury ve fondech slovenských knihoven představuje většinou 30-40 % (podíl pod 30 % je charakterizován jako nedostatečný). Fond této literatury je však zastaralý z důvodů dlouhodobě přetrvávajícího nedostatku financí na doplňování, zužující se nabídky nakladatelů i pokulhávající distribuce. Na druhé straně jde o fond, o nějž se zájem stále zvyšuje (učebnice, skripta...). Podle názoru knihovníků se nakladatelé málo snaží o propagaci svých titulů, chybí adresáře nakladatelů. Určité obory jsou předimenzovány (kuchařské

knihy, daňové příručky), na druhé straně řada úzkých specializací (medicína, technika) nemá aktuální literaturu, zejména vědeckou. Komerční orientace nakladatelů a knihkupců je evidentní. Na trhu je málo zahraniční produkce, převažuje jazyková literatura, turistické příručky. Chybí prodejny zahraniční odborné literatury (v této souvislosti je konstatován dostatek české odborné literatury). Objem zahraniční literatury získávané knihovnami není schopen zprostředkovat informace o stavu světového poznání pro celou řadu odvětví - lze hovořit o informačním embargu. Průzkum byl věnován i dětské odborné literatuře; bohužel počet naučných titulů vydávaných speciálně pro děti rok od roku klesá, stále větší je podíl reedice, snižuje se odborná úroveň textů atd.

4. CARBO, Toni

The Librarian within the large family of information professions : An american perspective [Knihovník v rodině informačních profesí : Z amerického pohledu] / Toni Carbo

In: FID Rev. - [Haag]. - 1389-8450. - 1, č. 1 (1999), s. 24-27. Lit. 6.

Článek se zabývá knihovnickou profesí v současné době. Vznikl jako referát pro 30. výroční kongres Sdružení odborných knihovníků Quebecu (Corporation des Bibliothécaires Professionnels du Québec), který se konal v kanadském Montrealu v květnu 1999. Autorka čerpá ze své pedagogické praxe ve škole informačních věd (School of Information Sciences) na Pittsburské univerzitě (University of Pittsburgh). Profese knihovníků se za dobu autorčiny praxe dramaticky změnila, a to především v posledním desetiletí. Autorka rozlišuje deset rolí knihovníka jako moderního informačního pracovníka. Jsou to: manažer, zprostředkovatel zdrojů, tvůrce (vydavatel, šířitel) informačních zdrojů, ochránce kultury, organizátor znalostí, řešeršér, vzdělavatel, účastník celoživotního vzdělávání, expert a poradce, obhájce. Tyto role v článku postupně charakterizuje. Pravděpodobně nejméně jasná z prvního pohledu je poslední role - obhájce. Jedná se o obhajobu ceny knihovnictví jako oboru a profese.

5. CASEY, Carol

Accessibility in the Virtual Library : Creating Equal Opportunity Web Sites [Dostupnost ve virtuální knihovně : Jak vytvořit webovské stránky odpovídající požadavku rovných příležitostí] / Carol Casey

In: Inform. Technol. Libr. - [Chicago]. - 0730-9295. - 18, č. 1 (1999), s. 22-25. Lit. 18.

Článek se zabývá problematikou vytváření podmínek rovného přístupu do knihovny (zpřístupněním jejích informačních pramenů) pro handicapované, a to cestou webovských stránek, virtuální knihovny. V USA je požadavek rovného přístupu handicapovaných osob stanoven zákonem z roku 1990 (Americans with Disabilities Act). Internet a nové technologie značně zlepšují přístup tělesně a zrakově postižených k informacím a zároveň paradoxně přináší nové problémy (grafické rozhraní, nutnost uplatnění zraku a pohybu ruky při ovládání myši apod.). Řešení je i na straně uživatele, v technologiích, které má k dispozici, ale i na straně tvůrců webovských stránek. WAI (Web Accessibility Initiative), součást konsorcia W3C (World Wide Web Consortium), vypracovala návod k vytváření webovských stránek, které obstojí i s ohledem na handicapované uživatele. Hlavní zásady jsou v článku citovány. Uvedeny jsou také URL, s jejichž pomocí si lze ověřit, zda vytvářená webovská stránka odpovídá požadavkům na přístup handicapovaných uživatelů: <http://www.cast.org/boby>, <http://www.w3.org/TR/WD-WAI-PAGEAUTH> a <http://www.webable.com>.

6. GOLLOP, Claudia J.

Library and Information Science Education : Preparing Librarians for a Multicultural Society [Vzdělávání v knihovnictví a informační vědě : Příprava knihovníků pro multikulturní společnost] / Claudia J. Gollop

In: Coll. Res. Libr. - [Chicago]. - 0010-0870. - 60, č. 4 (1999), s. 385-395. Lit. 24.

Autorka se zabývá problémy přípravy knihovníků pro multikulturní společnost v konkrétních poměrech USA. Významným rysem multikulturní společnosti je různost, především rasová a etnická. V oblasti knihovnictví a informační vědy má tato problematika dvě strany. V první řadě jde o to, aby skladba pracovníků v oboru (v teorii i praxi) odpovídala složení společnosti, a dále o to, jak přípravu na práci v multietnické společnosti začlenit do knihovnického vzdělávání. První problém autorka rozebírá z historického hlediska i z hlediska současných statistických údajů. Dokumentuje posun od výchozího stavu, kdy vědecký pracovník v oboru knihovnictví a informační vědy byl (jako v jiných oblastech) muž, běloch, Anglosas a protestant ze středních vrstev, přes pronikání žen až začleňování dalších etnik (Indiánů jako původních obyvatel, Afroameričanů jako potomků otroků a přistěhovalců, pak především Hispánců). Tento posun je zřetelný, ale statistické údaje ukazují, že problém není vyřešen tak, jak se například u nás zjednodušeně soudí. Autorka uvádí příklady, jak budoucí knihovníci získávají zkušenosti s prolínáním kultur, např. účastí na společných programech se zahraničními studenty a hostujícími vědci, kteří málo znají jazyk, zvyky a způsob výuky v USA. Nelze zapomínat ani na vzdělávací programy pro knihovníky, kteří již školní výuku absolvovali.

7. HECKART, Ronald J.
Imagining the Digital Library in a Commercialized Internet [Představy o digitální knihovně v komercializovaném internetu] / Ronald J. Heckart
In: J. Acad. Librarianship. - [Stamford]. - 0099-1333. - 25, č. 4 (1999), s. 274-280. Lit. 27.
Při vytváření digitální knihovny je třeba postihnout trendy, které přináší komerční internetové servery. Tlaky na knihovny, které tato komercializace vyvolává, se projevují v technologické oblasti i v oblasti marketingu. Po vzoru komerčních serverů je nutné vyhovět očekávání uživatelů (zákazníků) a zároveň je ovlivňovat. K tomu existuje i programové vybavení po vzoru komerčního webu. Příkladem je např. omezování volnosti a standardizace ve vytváření vyhledávacích systémů, trend soběstačnosti uživatelů, při němž se lidský kontakt stává přepychem vyhrazeným určitým kategoriím zákazníků. V případě knihoven nemusí být toto hledisko pojato komerčně (např. speciální skupina začínajících studentů, dětí apod.). S tím souvisí i služby na míru (personalized services). Knihovny mohou využít technologie umožňující třídění zákazníků, nabídky dalších služeb podle profilů uživatelů. V činnosti knihoven se nejedná o novinky (kategorizace čtenářů a služeb, SDI apod.), od komerčních služeb se lze naučit marketingovým strategiím získávání údajů, aniž by uživatel měl pocit ztráty soukromí.
8. JENIN, S.V.
Sostojanije i perspektivy razvitija gosudarstvennoj sistemy naučno-techničeskoj informacii Respubliki Belarus' [Stav a perspektivy rozvoje státního systému vědeckotechnických informací v Běloruské republice] / S.V. Jenin
In: Nauč.-techn. Inform. Ser. 1. - [Moskva]. - 0548-0019. - č. 10 (1999), s. 13-19.
Zdůrazněn úkol znovuvytvoření běloruského státního systému vědeckých a technických informací (GSNTI) na nových základech (po rozpadu SSSR). Obecně definovány funkce informačních orgánů spolupracujících při vytváření GSNTI a plnění jeho cílů a funkcí, při budování a využívání informačních zdrojů, prvky procesu vytváření a šíření informačních produktů a služeb, typy informačních orgánů, součásti informační infrastruktury, technologické a organizační předpoklady. Připomenuty základní tendence rozvoje systémů VTI ve světě. Struktura GSNTI v Běloruské republice: knihovnická infrastruktura, Běloruské sdružení VTI, oborová střediska a služby VTI na závodech, systém vydávání a distribuce vědecké a technické literatury - jednotlivé součásti podrobněji charakterizovány. Přes řadu problémů (financování) jsou za základní prvek systému VTI považovány knihovny a jako takové je nutno je vybavit informačními technologiemi. Střediska VTI pro jednotlivé segmenty dokumentace (patentové, kartografické, právní atd. informace) se v samostatné republice začínají teprve formovat (dříve byly využívány výstupy všesvazových ústředí). Zdůrazněna nutnost informačního zabezpečení malých a středních podniků jako nového ekonomického sektoru - uveden příklad Ruska, kde již vznikla řada regionálních informačně-analytických center. V Bělorusku je informačně-analytická činnost na úrovni nejvyšších orgánů státní správy, orgánů odvětvového řízení i na nižších článcích veřejné správy teprve v počátcích. K řešení tohoto problému mají přispět i nové instituce (např. Běloruský ústav systémových analýz a informačního zajištění oblasti vědy a techniky - BelISA, který byl vytvořen v roce 1997 a v němž působí autor článku).
9. LERINCKX, Dominique
La diversification des accès à l'information : Enquêtes et études menées dans les bibliothèques de l'Université libre de Bruxelles [Diverzifikace v přístupu k informacím : Dotazníková šetření a studie provedené v knihovnách Svobodné univerzity v Bruselu] / Dominique Lerinckx
In: Bull. Bibl. France. - [Paris]. - 0006-2006. - 44, č. 4 (1999), s. 55-61. Lit.
Nové informační technologie vyvolaly organizační změny v oblasti vydávání a distribuce vědeckých publikací. Rozšíření elektronických periodik využívaných prostřednictvím internetu způsobilo diverzifikaci přístupů, kompetencí i zvýšení počtu vzájemně komunikujících partnerů v řetězci vydavatel - distributor - uživatel. Knihovny chtějí garantovat co nejlepší nabídku informačních nástrojů ve vztahu k potřebám uživatelů, v nové situaci však často dochází k znepráhlednění - uvedena zkušenost knihovny Svobodné univerzity v Bruselu (Université libre de Bruxelles, ULB): producenti se se svojí nabídkou často obrací rovnou na koncové uživatele a objednaná periodika jsou pak placena přímo útvarem, v němž je uživatel administrativně zařazen; dochází tak k decentralizaci předplatného, přičemž se odčerpává část rozpočtu knihovny atd. Knihovna ULB provedla několik dotazníkových šetření mezi vědeckými a pedagogickými pracovníky s cílem co nejpřesněji zmapovat jejich potřeby, zkušenosti, potíže a hodnocení v oblasti přístupu k vědeckým informacím (zejména elektronickým časopisům), k elektronickému dodávání dokumentů, prohledávání v online bibliografických databázích. Souběžně byla zpracována studie nabídky reprezentativní skupiny 12 nakladatelů a distributorů vědecké literatury, kteří jsou partnery ULB. Výsledky provedených šetření ukazují hlavní tendence v zájmech a potřebách uživatelů: vědeckí pracovníci potřebují

zprostředkovatele, který zjednoduší přístup, vytvoří nástroj, jenž by pod jedním rozhraním integroval různé informační služby a zdroje. Je třeba, aby knihovny reagovaly na tuto potřebu. Stejně tak by měly neustále hledat cesty, jak zjednodušit uživateli orientaci v bouřlivě se vyvíjejícím nakladatelském prostředí.

10. LOVÁSOVÁ, A.

Medzinárodné desatinné triedenie - čo bolo, je a ...bude? [Mezinárodní desetinné třídění - co bylo, je a ...bude?] / A. Lovášová

In: Bull. CVTI SR. - [Bratislava]. - 1335-2164. - 3, č. 2 (1999), s. 27-31.

Mezinárodní desetinné třídění (MDT) je jako systematický selekční jazyk často kritizováno a určitě není dokonalé. Je to však jediný v praxi použitelný nástroj pro věcné zpracování i vyhledávání v celosvětovém měřítku: je univerzální (nezávislý na jazyku a písmu), životaschopný (užívá se více než 100 let a v mezinárodním měřítku je vůle k jeho dalšímu rozvíjení), má výhodu hierarchické struktury a použitelnosti při strojovém zpracování. Článek popisuje vývoj MDT od jeho vzniku přes světové rozšíření a organizační zakotvení v Mezinárodní federaci pro informace a dokumentaci (FID, do roku 1984) po současný stav, kdy zodpovědnost za další rozvoj MDT převzalo Konsorcium MDT (UDC Consortium). Připomenut vývoj v bývalém Československu, uvedeny statistické údaje o využívání MDT na Slovensku. Od roku 1993 je garantem MDT v SR Slovenská národní knihovna v Martině, která je držitelem licence vztahující se na práva překladu tabulek a na využití příslušné databáze - současný stav úkolu je popsán. V závěru je zajímavá informace o situaci MDT v současném Německu a zejména o projektu Univerzitní knihovny v Oldengurgu nazvaném GERHARD (German Harvest Retrieval and Directory), zaměřeném mj. na využití MDT v internetovém prostředí (prohledávání německých i zahraničních databází, následně automatické indexování - včetně dokumentů v angličtině a francouzštině - a jejich uživatelsky přívětivé zprostředkování). Autorka na základě vědomí o rozšíření a tradici používání MDT ve slovanském prostředí vyslovuje myšlenku o možné spolupráci při vytváření vícejazyčného MDT.

11. MENDELSON, Jennifer

Learning Electronic Reference Resources : A Team-Learning Project for Reference Staff [Referenční elektronické informační zdroje : Projekt skupinového učení pro pracovníky v referenčních službách] / Jennifer Mendelsohn

In: Coll. Res. Libr. - [Chicago]. - 0010-0870. - 60, č. 4 (1999), s. 372-383. Lit. 18.

Autorka se zabývá jedním z aspektů vzdělávání knihovníků, problémem potřeby zvládat práci s elektronickými informačními prameny. Pracovníci v referenčních službách čelí nutnosti orientovat se v obrovském množství internetových informačních pramenů, databází i různých rešersních systémů. Také obecný přehled, který vždy patřil ke kvalifikačním požadavkům v oboru, je nutno ještě prohlubovat. Projekt "ERRG Learn in" vznikl v knihovně Torontské univerzity (University of Toronto Library) a vycházel z vědomí toho, že kvalita referenčních služeb je z velké části dána úrovní kvalifikace pracovníků. Přímou v pracovním procesu se lze naučit mnohé, ale obvykle není čas na experimenty a cílené učení se, je třeba také respektovat základní požadavky psychologie vzdělávání dospělých (např. motivace, dobrovolnost). Účastníci vzdělávání byli organizováni do skupin nazvaných Electronic Reference Resource Groups (ERRG) a podrželi si spoluzodpovědnost za proces učení. Autorka popisuje prosazování, vývoj a průběh tohoto projektu a ověřování jeho úspěšnosti. Uvádí také probíraná témata.

12. MONACHOV, V.N.

Informacija kak predmet informacionnyh sporov [Informace jako předmět informačních sporů] / V.N. Monachov

In: Nauč. techn. Inform. Ser. 1. - [Moskva]. - 0548-0019. - č. 9 (1999), s. 1-8. Lit. 4.

Autor se zabývá procedurálními a obsahovými aspekty informačních sporů. Pojem informační spor označuje takový spor, jehož hlavním předmětem jsou informace. Z textu článku pak vyplývá, že se jedná především o spory související s působením hromadných sdělovacích prostředků a spory, které vznikají v souvislosti s uplatňováním práva jednotlivce na svobodné vyhledávání a získávání informací z veřejně přístupných zdrojů a informací o výsledcích činnosti orgánů veřejné správy a dalších státních orgánů a organizací. Ruská terminologie užívá pro tuto oblast název veřejnoprávní informační spor. Autor podtrhuje, že možnost vést takový spor je důležitým prvkem vytváření otevřené občanské společnosti a právního státu v Rusku. Na druhé straně není fenomén informačního sporu ruským specifickým - ke konci 20. století se šíří ve všech rozvinutých zemích, je na něj pohlíženo jako na nedílnou součást informační revoluce a procesu vytváření informační společnosti. Adekvátně tomuto procesu vznikají v řadě zemí speciální instituce, které mají specifické pravomoci v informačně právní, resp. informačně etické oblasti. Autor charakterizuje některé tyto instituce (Press Council a Broadcasting Standard Council ve Velké Británii, Komise pro záležitosti tisku v Dánsku, Presserat v Německu atd.). Dává příklady konkrétních sporů řešených Soudním dvorem pro informační spory při Úřadu prezidenta Ruské federace, který vznikl

před šesti lety. Při popisu těchto sporů z oblasti přístupu k informacím a šíření informací autor uvádí i srovnání se zákony a soudní praxí některých západních států (Španělsko, USA, Německo), hovoří o změnách, k nimž v poslední době dochází v právu evropských zemí a USA v souvislosti s růstem počtu informačních sporů.

13. NIETZKE, Rielies
“Bitte bis heute Abend...” : Rationalisierung in einer One-Person Library [“Do dnešního večera, prosím...” : Racionalizace v OPL - knihovně jednoho knihovníka] / Rielies Nietzke
In: Bibliotheksdienst. - [Berlin]. - 0006-1972. - 33, č. 8 (1999), s. 1265-1270.
Autor, pracovník Informačního střediska sociálních věd v Bonnu (Informationszentrum Sozialwissenschaften Bonn - IZ), seznamuje s počítačovými programy, které tato významná německá společenskovědní instituce připravila pro knihovníky vědeckých OPL. Mezinárodně užívaná zkratka OPL - One-Person Library - označuje knihovnu, v níž jediný knihovník zajišťuje veškeré její služby (knihovna jednoho knihovníka či pracovníka - německy též “Ein-Mann-Betrieb”). Autor článku analyzuje různé typy a formy informačních služeb a zdrojů bonnského IZ (databáze, databanky, rešeršní systémy) především v souvislosti s jejich významem pro knihovníky vědeckých OPL. K tomu, aby se práce v těchto knihovnách zjednodušovala a automatizovala, slouží i finančně výhodný software - popsán produkt s názvem SCHILDKRÖTE (“želva”), který byl vytvořen v IZ a jenž zabezpečuje veškerou agendu spojenou se správou periodik ve vědecké OPL. Autor upozorňuje na jeho funkce a využití, jednoduchou obsluhu a ergonomii. V článku je vysoce oceňována náročnost a různorodost služeb, které knihovníci OPL poskytují svým uživatelům, a je poukázáno na potřebu další racionalizace v práci OPL. Bližší informace o činnosti IZ lze nalézt na internetové adrese <http://www.bonn.iz-soz.de>.
14. RIONDET, Odile
Formation et la recherche d'information : Les contenus et les méthodes en question [Informační příprava uživatelů : Otázka obsahu a metod] / Odile Riondet
In: Bull. Bibl. France. - [Paris]. - 0006-2006. - 44, č. 4 (1999), s. 40-46. Lit.
V roce 1994 bylo ve Francii přijato nařízení, které předepisuje univerzitám zařazovat v prvních ročnících přípravu ke studiu, jejíž součástí je i úvod do metod vyhledávání informací. Knihovny se podobnou přípravou uživatelů zabývaly již dříve, přijetí zmíněného nařízení však vyvolalo výrazné zvýšení aktivity na tomto poli a je proto na místě podrobit ji analýze. Autorka popisuje výsledky takové analýzy, která byla provedena na základě dvou skupin dokumentů: odborných prací (včetně diplomových) frekventantů postgraduálního knihovnického studia (ENSSIB, Villeurbanne) a vzorku vzdělávacích programů realizovaných univerzitními knihovnami. V první skupině si všímá výroků, které vyjadřují význam a smysl informační přípravy začínajících studentů (usnadňuje přechod z lycea na vysokou školu, napomáhá dosažení soběstačnosti při studiu, podporuje vytváření správných návyků intelektuální činnosti). Analýza obsahů samotných univerzitních programů pak ukazuje velkou různorodost přístupů, hodinových dotací, použitých metod, prostředků i hodnocení. Kladem je, že řada institucí se nespokojuje pouze se seznámením s knihovnou a s výukou instrumentálních dovedností (metody vyhledávání informací a zvládnutí příslušných nástrojů) a zařazuje témata související s technikou duševní práce vůbec. Bylo zjištěno rostoucí zapojení pedagogů, kteří mají certifikát v oblasti dokumentace, celkově je však vazba na pedagogiku problematická. Velký rozptyl realizovaných metod a témat svědčí o chybějící koncepci, která by určila role a odpovědnosti. Autorka činí závěr, že tento stav souvisí mj. s celkově vlažným přístupem k rozvíjení vysokoškolské pedagogiky jako takové, s chybějící reflexí o způsobech “produkování vědění”, s nepropracovaností metodologie atd.
15. ROBERTS, D. Hywel E. - EVERITT, Jean
A study of information and communications technologies in museums with particular reference to Wales [Studie o informačních a komunikačních technologiích v muzeích se zvláštním zřetelem k Walesu] / D. Hywel E. Roberts, Jean Everitt
In: Program : Electronic. Libr. inform. Syst. - [London]. - 0033-0337. - 33, č. 4 (1999), s. 291-301. Lit. 10.
Cílem studie bylo identifikovat potřebu informačních a komunikačních technologií (IKT) v muzeích ve Walesu v roce 2000 a v letech následujících tak, aby bylo možno provést ohodnocení zdrojů a dalších prvků a pomoci při strategii rozhodování a financování. Studie vznikla v březnu 1998 na objednávku Muzejní rady Walesu a její realizaci byla pověřena katedra informačních a knihovnických studií Univerzity ve Walesu (Aberystwyth). Studie obsahuje též přehled současných trendů v používání IKT v muzejnictví ve světě, uvádí důležité projekty, které se právě realizují ve Spojeném království, a způsob jejich financování. Je hodnocena současná praxe budování a údržby databází o muzejních předmětech, popsáno získávání informací o klíčových iniciativách v této sféře a dáno hodnocení těchto iniciativ z hlediska welšských potřeb. Zdůrazněna potřeba pořádání rekvalifikačních kurzů ke zvládnutí problémů

souvisejících se zaváděním IKT.

16. STURGES, Paul
Freedom of expression and public access to networks : The Council of Europe study and Draft Charter [Svoboda projevu a veřejný přístup k počítačovým sítím : Studie a návrh Charty Rady Evropy] / Paul Sturges
In: FID Rev. - [Haag]. - 1389-8450. - 1, č. 1 (1999), s. 42-48. Lit.
Veřejnost má obavy z toho, že prostřednictvím internetu je dostupná pornografie, navádění k násilí a informace škodlivého obsahu (např. návody na výrobu drog a výbušnin). Internet umožňuje tok těchto informací bez ohledu na hranice států a na zákonodárství, které v nich platí (a které někdy považuje přístup k těmto informacím za trestný). Diskuse o "škodlivém" obsahu internetu vedly k návrhu nové legislativy. Proti tomu ale byli informační specialisté. Všechno to jsou pro Radu Evropy, jakožto organizaci pečující o podporu svobody projevu, velmi důležité otázky. Její Evropskou konvencí o lidských právech (která zahrnuje právo na svobodu projevu) podepsalo 40 zemí (36 ji již ratifikovalo). Nyní Rada Evropy připravuje Chartu, která by vyjádřila obecně přijatý postoj k veřejně přístupným informacím šířeným počítačovými sítěmi. Základem pro zpracování Charty bude studie, o níž se v článku hovoří. Studie zkoumala různé možné odezvy zavedení Charty. Rada Evropy zastává názor, že veřejné komunikační sítě jako internet jsou zde proto, aby umožnily volný přístup k informacím stejným způsobem, jako to činí svobodný tisk a rozhlas nebo knihovny a informační střediska. Tyto zásady platí i v elektronickém prostředí. Příspěvek je doplněn odkazy na literaturu a výběrem internetových stránek, které se zabývají uvedenými problémy.
17. TRGIŇA, Tibor
"Univerzitka" má 80 rokov ["Univerzitce" je 80 let] / Tibor Trgiňa
In: Kniž. Inform. - [Martin]. - 1210-096X. - 31, č. 10 (1999), s. 376-384.
Univerzitní knihovna v Bratislavě (UKB) oslavila v říjnu 1999 osmdesáté výročí svého vzniku. Autor, současný ředitel knihovny, se zabývá vývojem, aktuálními funkcemi, činnostmi i plány této nejnavštěvovanější slovenské univerzální vědecké knihovny. UKB plnila po několik desetiletí funkce slovenské národní knihovny. Od svého vzniku v roce 1919 jako první a dlouho jediná slovenská knihovna měla právo povinného výtisku, v letech 1923-1936 zpracovávala souborný katalog slovenských knihoven, do roku 1954 souběžnou národní bibliografii atd. I po přenesení funkcí národní knihovny do Matice slovenské plnila UKB některé ústřední funkce, dodnes je depozitní knihovnou OSN a UNESCO, centrem mezinárodní výměny publikací, MMVS, buduje souborný katalog zahraničních publikací atd. V posledních letech byly úkoly knihovny nově formulovány. Podle zřizovací listiny ze srpna 1999 je UKB univerzální státní vědeckou knihovnou s celoslovenskou působností, která realizuje koordinační, statistické, vzdělávací, odborné poradenské a metodické úkoly pro knihovny Slovenské republiky. Organizační změny vyplývající ze statutu však připadly na období rozpočtových restrikcí vyplývajících z opatření vlády SR ke snížení počtu pracovníků státní správy - rozpočet knihovny je charakterizován jako krizový, současná etapa jejího vývoje jako stagnace. Článek je doplněn přehledem základních statistických ukazatelů. UKB je zapojena do česko-slovenského projektu CASLIN - hlavní výsledky a záměry v této oblasti jsou uvedeny.
18. VALKENBORGH, Fernand
Vingt ans de formation professionnelle continuée : Les bibliothécaires en Communauté française de Belgique [Dvacet let permanentního odborného vzdělávání : Knihovníci ve Francouzském společenství Belgie] / Fernand Valkenborgh
In: Bul. Bibl. France. - [Paris]. - 0006-2006. - 44, č. 4 (1999), s. 84-90.
Autor, pracovník Knihovnického střediska Francouzského společenství Belgie (Centre de lecture publique de la Communauté française de Belgique, CLPCF), které je řízeno Ministerstvem Francouzského společenství, hovoří o úloze tohoto centra při organizování permanentního vzdělávání knihovníků veřejných knihoven a uvádí i jeho konkrétní vzdělávací program. Popisuje také, jak se v Belgii vyvíjely názory na odborné vzdělávání knihovníků vůbec a jak se toto vzdělávání organizačně konstitovalo od různých kurzů, jejichž hodinová dotace se postupně zvyšovala, až po univerzitní vzdělání, kde se však samostatná specializace "informační a dokumentační vědy" konstitovala až počátkem 90. let. Je vyložen také vývoj knihovnické legislativy (první knihovnický zákon byl přijat v roce 1921, v roce 1978 byl nahrazen dekretem o veřejných knihovnických službách) a legislativy týkající se dalšího odborného vzdělávání. Další vzdělávání knihovníků bylo právně upraveno v roce 1995 prováděcím nařízením k dekretu z roku 1978. Stanovuje nezbytnost zvyšování odborné způsobilosti knihovníků vzhledem k vývoji oboru, určuje, že pracovníci veřejných knihoven Francouzského společenství Belgie musí věnovat během každých tří let minimálně 60 hodin vzdělávání v souladu se svou funkcí (nařízení dále upravuje způsob financování podle různých hledisek včetně určitého kvalitativního hodnocení působení knihovny atd.).

19. VESELAGO, V.G.

Sistema rasprostraneniya bibliografičeskoj informacii po elektronnym setjam (služba INFOMAG) [Systém šíření bibliografických informací v elektronických sítích (služba INFOMAG)] / V.G. Veselago

In: Nauč. Techn. Bibl. - [Moskva]. - 0130-9765. - č. 2 (1999), s. 68-73.

Autor, pracovník Moskevského fyzikálně technického ústavu, představuje informační produkt nabízený tímto ústavem a podporovaný mj. Ministerstvem vědy Ruské federace. Jde o INFOMAG - službu current contents zpřístupňující bezplatně obsahy ruských i zahraničních vědeckých časopisů především z oblasti přírodních věd a techniky a další vědecké informace prostřednictvím elektronických sítí. V době zveřejnění článku služba fungovala již pět let a zpřístupňovala obsahy 150 časopisů, několik plnotextových vědeckých bulletinů, seznamy přírůstků různých knihoven a další materiály získávané přímo v redakcích časopisů, ve VINITI, Ruské akademii věd a také z internetu. Vzhledem k tomu, že v Rusku je velký podíl uživatelů, kteří disponují jen elektronickou poštou, umožňuje systém dodávání informací a objednávání materiálů i cestou e-mailu. INFOMAG je zatím jedinou službou v Rusku, která zpřístupňuje relativně významný počet titulů (i když se nemůže rovnat rozsahu služeb takových institucí jako jsou Elsevier nebo Springer Verlag). Počet uživatelů INFOMAG v Rusku i v zahraničí velmi rychle narůstá, což svědčí o potřebnosti této služby. Vzhledem k požadavkům uživatelů se připravuje dodávání dokumentů (elektronicky nebo ve formě papírových kopií), bylo zahájeno experimentální zpřístupnění elektronické verze časopisu "Fizika i chimija obrabotki materialov" atd. Adresa služby je <http://www.ripi.net/infomag> a <http://infomag.mipt.rssi.ru>.